

Platbook 4. Fitsprovins

Wim Kuipers

bron

Wim Kuipers, *Platbook 4. Fitsprovins*. TIC, Maastricht 2010

Zie voor verantwoording: http://www.dbnl.org/tekst/kuip018plat03_01/colofon.php

© 2013 dbnl / Wim Kuipers

Teikening: Robert Brouwers

Wim Kuipers, Neel **Veur de sjtart**

Fitserenne. Wielrennen (det is van daobaove; hiej zólle veer raadrenne mótte sjrieve, of is det get vâöl van de Pruus?) - allei dan: cyclisme. Limburg haet dao get mit. Limburg is dé fitsprovins. Neet waege waat oos jónges laote zien. Det is baje min allewel. Achteen jaor haer haet de lèste Limburger eine klassieker gewónne: Frans Maassen oet Hale. Hae leut ós mitlaeve in dit book. Werreldkampioen? Geine, det hit: geine prof. Waal bieje de amatäörs, de naef van de Neel, mer dae (naefleef) woor al prof gewaes.

Limburg leep waal gans vreuger veurop. Belsj woor dunbiej. Pioneer veur Nederlandj woor d'r Mathieu Cordang (1869-1942) oet Blierik. Hae reej in persies einen daag (24 oer) op de baan in Londen 1030 kilomaeter en nag ins 110 maeter: werreldrecord. Cordang woor - zaet Jan Maas: 'de broor van de opa van moders kantj van mien vrouw', en zien verhaole laeve noe nag in de femilie, zoewie 't verhaol van Amaoke. Sjteit in dit book.

Cordang wón ouch van de sjneltrein van Mesjtreech nao Remunj, wiewaal hae twie kilomaeter mier mós rieje. En toch en toch, zump Jan Maas: 'Gen ein straot, wao in Limburg dan ouk, is nao um geneump. Ein gemisde kans!'

Mae waat zien veer? In Almere, wo dae witkop oet Venlo de verkezinge wón, dao is ei Matieu Cordangpad, eine lange fitspaad, körvelend door de wieke haer. Mathieu is dao Matieu gewaore, aone H. Mesjiens zagte ze heim waal geweun Jeu, Frans veur sjepeel. En me hilt 't neet veur meugelik: Cordang is de Caesar, Coppi of Armstrong veur Joost Schmets, eine nuje in de koers, krek wie Robert Clemens. Mae dae lèste

Achter de rök óm [demarrere]

zoog zich heugspereundelik zelf es kampioen. (Koers is: sjrieve in 't Limburgs).

Wen Cordang woor blieve fitse, zól d'r op zienen aojen daag nag sjtoekrenner gewaore zien. Good Limburgs waord. Els Diederer oet Europese wielersjtad nómmen ein (kan Peries neet zien) haet ei gedich det sjtoekrenster hit. Sjtoeke is sjtotend duje, in vreuger Nederlands stoken, 'door een duwende beweging op een bepaalde plaats of op zijn plaats brengen', zaet 't waordebook. Sjtoempe rope reporters noe, mae det is neet gans geliek. De tandenstoker haet dao waal mit vandoon, mae det doon renners neet ónger 't fitse.

Eine goje sjtoekrenner woor de klummer Jan (of dök Jean) Lambrichs (1915-1990) oet Bunj. Waerde in 1938 achste in d'n Tour, en nao d'n oorlog darde in de Vuelta: doot det ins nao Gesink. Nou ja, Peter Winnen - ouch in dit book - woor drei maal bij de ierste vijf in Peries.

Winnen haet Frans Maassen d'n allergewinsten trui neet laote winne. Det zit zoe. Veer mótte nao d'n Tour van 1990. Iersten daag, twee etaps. Sjmörges geweun, daonao ein plogetiedrit. Maassen wint die etap. Ze höbbe mit veer man teen minute gepak. Mae wie jaomer: de Canadees Bauer haet óngerwaeges get sekundjes gezeumerd: gaalen trui. Sjiek veur dae jóng, dach d'r Frens (Maassen), 'mae det haol ich vanmiddig waal in.' Zien Bucklerploog woor wied baeter es die van Bauer, vónj jederein.

Mae doe. Peter Winnen woor kopman veur 't klassemint. Dus...

Zjuus. Winne woor aangereje (getoucheerd zaet me noe) door eine wage van de NOS, de bende van Sjmeets zoegezag, en hae hauw zoevääll malläör van zienen erm, det de ploog aaf en toe op häöm mós wachte. Weg GAEL voor Frens en gans Haelen.

Alaaf kètting aaf

Tja, gesjtudeerde jóngere sjpraeke van gele rakkers wen ze beer meine. En geine van ós haet zich de gaelen trui moge aandoon. Wie gezag: 't renne is vazel hiej, versjaald beer in de kute. Det beer, de kaffees: Limburg haet gein gooj renners umdet 't te Bourgóndies zól zien. Jummig nae.

Mae woveur is Limburg dan toch dé wielerprovins?

Gans einfach: det kump door de berg. Keutenberg (Els Diedereren zuut dao de dames nao baove kume), Fromberg, Vrakelberg (get veur vrakelse kaerels: Vlaominge, Bretoene, einen einzamen Drent) en dan de Cauberg. Peter Winnen besjrief wie d'r zich dao vanaaf leet valle - es jóngejóng. Veer maol al waerde op de Cauberg 't WK besjlis - det kan van geinen angere böltj in Europa bewaerd waere. En euver twie jaor sjtik Valkenburg weer de WK-vaan oet.

Det is nag neet genóg. Jaorliks poekelt de Gold Race door 't Zuje. Teendoezjende luuj langs de waeg; de Neel zag waat die zoge: renners, kesjtele, proeme, paerebleuj. En dan de trimmers. Sjtaags teveure en nag ins in de zomer zoeve 20.000 toerfitsers langs dezelfde buim, euver dezelfde cols. Zoeve? Loupe op de Keutenberg. Elenj op te sjmaal bendjes, zaet Colla Bemelmans daovan. Klop Colla: daen halve Limburgse fits, de Cervelo, kos dich veer maondj AOW. Of meins doe anger elenj? Doot ins mit aan de Hel van het Mergelland, al is 't hóngerd maeter...

Waat sjteit wiejer in dit boek? De gouvernäör haet hóngerd maol de Mont-Ventoux beklómme, de Kale Berg. Ein tamtasie veur geweun luuj. 't Kan dao sjrikkelik wejje. Me meint daoveur det de naam Ventoux mit windj (Frans vent) vandoon haet. Nieks: det is einen aoje naam. De werrelddichter Petrarca (1304-1374) beklóm dae berg al, memoreert Schmets. Els Diedereren haet 't euver sjpannende kute op de Kuitebölt,

Alibi vuur te gaon zoepe

mae dae berg is neet nao die kute geneump. Wo waal nao? Laot det ins eine oetzeuke, Huis voor de Kunsten. De Fromberg levert noe raoze sjampanje - waat Fromt daobiej?

Berg? Guido Wevers, noe direktäör van Theater aan het Vrijthof in Mesjtreech, besjrief wie ein ottoweegviaduct häöm d'n dram aanduit. Tösse häökskes: wen veer viaduuk zólle sjrieve, krek wie det gezag waert, waat is dan 't miervoud? Viaduke? Viaduker (euver d'n duker)? 't Waert hoog tied det d'r ein echte sjpelling kump.

Kwant is 't verhaol van Robert Brouwers oet 's-Gravenvoeren. Hae wól renner waere, mae dan eine goje, gein krak. Wie det neet lökde (laes zien aafzeen), góng d'r sjiljere - en prima. Hae besjreef zien koerse in sjrifter die d'r nag ummer haet - mit teikeninge van zien kónkurrente, wie Jan Hagens.

Phil Schaeken hauw eine nónk dae darde waerde in de Omloop het Volk - neet nieks.

Wiejer gedichte van bekinde (Bep Mergelsberg, Har Sniekers), van de wielerdichter Miel Vanstreels (ouch oet Belsj, wie Wevers en Theo van Dael), en opmirkelik wirk van nujelinge (nou ja) Leonne Cramers, Guus Kitzen en Richard Leinders. Die moge get dökker op kop kómme. En dan... jazeker: nag mier cols van verhaole in dit Platbook. Paaf!

Det woor de sjtart. Laeze.

Aolie op de bein ipv in de pan

Robert Clemens, Stein

Mien leefde veur 't fitserenne

Vreuger wie ich nog 'n unbezörgd jungske waor van 'n jaor of zeve zaot ich op de ljaeger sjoal en druimde ich - ouch dök euverdaag - van ei laeve es suksesvol fitserenner. Neet zwazjaer es volwasse man in ein topploog, mer mjèr es jónk menke op de basissjoal. Ich zaog michzelf de gansen tied op kop ligke, de sjiekste bochte inzètte en de sjnelste demarrages oetveure. Noe kèns se dich aafvraoge wo dat vanaaf kaom, mer dat lik eigelik hjèl erg veur de handj, 't zaot zwa...

Miene oudste broor, dae doe ei jaor of vieftjèn gewaes zal zin, deeg al aan wedsjtriedfitse, en reej same mit eine groep vrunj bij de Bergklimmers in Sjtein. Veur mich es jónk menke waor dat eine hjèle biezónjere tied. Zwa vónj ich 't geweldig es die jónges allemaol bij ós thoes waore. Daag lank keek ich d'rnao oet es ich wis dat ze zouwe gaon traine. Die grwate jónges, dao keek ich ech nao op, en ich koos oerelank, zónger ouch mae ein woord te zègke, d'rbiej zitte en al die verhaole mit aoepé móndj en vol bewónjering aan hwère. Es ze dan ginge traine, de sjtraot oet voorte keek ich ze nao mit 'n geveul van weemood óm daonao weer mit grwate oare d'rbiej te zitte óm de létste nujigheite weer mit te kriege. Vãöl van die dènger vertèlde ich later aan de kènjer in de klas, die dan op hun beurt mit net zwa'n grwate oare zaote te loestere.

Op zónjig waor ich meistes vreug op, en dan waor ich hjelemaol opgedrèjd ómdat ver mit z'n alle nao eine wedsjtried örges in Limburg ginge. Dan woorte de breudjes en bótramme gesjmeerd, de citroentjè in de kan gesjöd. 't Sjiekste vónj ich es de rèk op de kófferdèksel sjtóng en de renfits

Asociaal, want gènnè achterop

d'rop gezat woort. Dae sjieke rèk haw pap zelf gemaak. Ei geveul van heimwee bekrup mich noe ich dit aan 't sjriev bön. Ich dink aan d'n tied dat de pap nog laefde. Krank waor hae waal al, mer ich besefde neet dat hae nwats mjè baeter zou waere.

Wo v'r ouch haer ginge, ich zaot ummer achterin en keek vól bewónjering nao dae fits achterop, wie de wiele drèjde, aangedreve door de riejwèndj, en de zónnesjraole, door de sjus opgepótsde sjpeike in vāöl kleure gebräoke, de wage in sjtraolde. 't Geveul wat zich dan van mich meister maakde, dat waor 'tzelfde grwatsje geveul es dat v'r óngerwaeges woorte ingehaold en ich mich veursjtèlde dat die luuj meinde dat neet miene broor, mer ích de renner waor op waeg nao eine wedsjtried.

Wie veer aankäome bij de sjtart woort dat geveul allein mer sjterker. Euveral wo-s te keeks sjtóng auto's mit rèkke op de kofferbak of 't daak. Ich keek mien ouge oet nao die fitse in allerlei kleure, merke die-s te noe zelje nog zuus, nao de renners die langs de kantj van de waeg op ei klapsjteulke zich de bein zaote in te sjmere. Moders die de renkleier van de jóng nag effe rech trókke, 't röknummer op de trui sjpangde, zagte dat ze good mooste oetkieke of hun nag ei kruutske gove. Óngertösje klónk oet de luidspraekers aan de sjtraotlampe heerlike typische parcoursmeziek. Die vurige sjtöm van dae man, d'n ómreuper zèk mer, dae de renners zwa gedreve aan ederein veursjtèlde en de koers versjloog, die galmt nag dèks door miene kop. Dan haws te nag dae man dae ziene kop door 't aoep daak van de bös bij de meet sjtook óm te kènne zeen waat gebäörde, dat vónj ich hjèl erg indrökwekkend. En dan dat podium, man wie dök hób ich michzelf dao door de jaore haer op de hwagste traej zeen sjtaon, en de luuj mae veur mich klappe.

En dan de wedsjtried zelf. Ich leep oerelank mit de reserverajer in de hènj, want ich waor neet zwa mer eine toe-

Bandaafnummers, deve dus

sjouwer, zeker neet, ich hwerde biejin van die renners. Ich leep taegede riejricting in euver 't parkoers, genetend van de wèndj van 't peleton dat in vól vaart langs kaom geraos. Genetend van 't geratel van derailleurs, 't geklik en gekletter van remhendels, 't gesjnoef en gevlook taegede waem weer èns get fout deeg.

Op waeg nao hoes waor ich meistes kapot wie eine hóndj, of ich zelf haw gereje, en veel dan sjteevas op de achterbank in sjlaop, naodat ich 'n ganse rits van die oranje natriumlampe hypnotiserend aan mich veurbiej zaog trèkke.

's Angerendaags kroop ich dök al veur de sjoal begoos op miene fits.

Veureuvergebaoge zaot ich op 't tupke van de zaal, gezich nao de gróndj, ónger mien ougsbraoje doorkiekend óm de waeg in de gate te kenne houwte, dök ónger mien erm loerend wo de achtervolgers bleve.

Es ich trök dènk aan daen tied, dan ruuk ich 'm weer, dae masseeraolie; dan weit ich: dat zal ich van ze laevesdaag neet mjè vergaete.

Belhamel

Marleen Schmitz, Mofert
Woveur zjus fitsrenne

November, zaelke Gelaen, aovendj
mit nuuj Limburgse beukskes.
Einen hieër vreug 'n paar minute spraektied.
Zoea gekandj dae is, kreeg 'r die drek.
Rap, klein en kwiek kedderdje hae
nao de microfoon en vroeg verhaole
veur Platbook veer, 'n nuuj platbook
wo hae zich meug veur wool make.
Ich ging rechop zitte. Verhaole sjrieve,
juus get veur mich! Ze mótte good zeen
en euver fitse, fitsrenne, gaon, zag 'r.
Ich zakdje truuk, want fitsrenne...
jah fitsrenne, waat weit ich daovan,
en waat bómp mich det gedoons.
Woveur zjus fitsrenne? Ich haopdje
det d'r gewuuën fietse bedoeldje.
Fietse, wie vrouwluij mit tesse vol wèk,
poor en erpel aan 't stuur. Of fietse
wie vakantiegengers, mit kaetele,
tente en hieëringe. Fietse van kinjer
op eine te groeate kemuniefiets.
Fietse van jónges op mountainbikes
mit pratsj toet achter de oeare.

Bel-sj

Euver det fietse kos ich sjoean sjrieve,
 det waas angere kal. Ging neet
 euver dun menkes in kirmeskleuere kleier,
 neet euver sönjese mansluuj die de waeg
 breid nuëdig hawwe, neet euver vinnige
 jónges die zónger belle langs sjeurdje

Ongere pous zoog ich mien kans en ich vroeg
 d'n hieër wie d'r det fitse bedoeldje.
 Efkes twiefelde hae, mer doe zag 'r: Ich
 haw mich gedach fitsrenne, wits se waal
 zoea van... en hae maakdje mit zien handj
 eine kórte zwej nao baove,
 't begin van ein hoera ich hób get gesjaf.

Dao aan en aan zien glimmendje uigskes
 zoog ich det 't euver zweit mos gaon,
 euver kramp inne kute, euver plat
 op 't stuur ligke, euver mit 70 de berg aaf,
 euver groeate plate, euver anger dinger
 wo ich nieks van aaf wis en weit.

Slech geslaope die nach. Ich bleef mich
 kwaele woveur daen hieër zjus ei book
 euver fitsrenners en fitsrenne wool make,
 woveur woveur zjus dao euver?
 Ich zoog 'm weer nao de micro loupe,
 flot en vinnig wiej ein eikets. Doe wis ich 't.

Beng zoeë dun wie hun IQ

Colla Bemelmans, Nut
Parode aan de trimfietser

(in poëroza)

Höb nieks mit trimfietse
 ieë leng op te sjmaal bendjes
 baeter zint dieke beng of 'n sjloek
 al is 't óm de boek.

Zint taeye aorlog
 en zette zich 'ne helm op
 kriege mich neet op sjtang
 drieë mich gein raad vuur de ouge
 es ze zègke: 't is toch zoeë gezónd
 vuural es mit roeë opgepómpde kóp
 d'nao liters beer waere versjöd
 gaef mich mer 't raad van avontuur
 of dat van de wedergebaorte.

De heng ónger in de buëgel
 die gein sjöp vas kinne houwte
 sjuntjes wie 'n ballerina
 ómdat wirksjoon ze neet passe
 'n bel höbbe ze allein op 't mobielke
 leeg höbbe ze neet d'rop
 dat zint ze zelf dinke ze
 want de mieëste zint laeg wie 'n tube.

'n Zjwaor hypotheek
 meh 'ne lóchte dure fiets
 mit e truitje van de Rabobank
 kwake helder
 es de ganse kingercrèche biejein

De bendjes d'r vanaaf loupe

rollators loupe hun in de waeg
 klein kinger zieëker
 ze sjnotse oet de naas
 ouch es ze langs de twieë minute sjtilte
 van de doeëdeherdinking sijnäöre
 de nuuj mès op zóndigmörge
 vare wie vlamme vane
 van 'n processie
 zèk mer nao Sjerpenhuëvel
 gruuëtsj op tachtig kilomieëter
 meh nieks van 't landsjap gezieën
 wie 'ne tandem
 mit 'ne blinge vuurop.

Dan kint me toch baeter
 te voot nao Santiago gaon
 ich krieg d'r zaalpien van
 al haet de zaal d'r gein las van
 en hunne intolligensie klotiënt
 is naovenant
 vure 22 en achter 12
 en mit trappe zint d'r al vööl
 de grónd in gebaord.

Es ich hollesj zou sjriev
 rijmde 't op niets
 wat bèn ich bliej
 mit miene omafiets.

De bèste sjtuurluuj zitte in de volgwage

Guido Wevers, Maasmechele
Viaducte van d'n ottoweeg

Doe drejs en drejs nog es,
 maaks kilomaeters,
 fits heuvele op en aaf,
 met twie vingers in de naas
 afin, doe fits sónger al te vääol ambras.

Mer dan...
 Inins lik 't dao.
 't Es oet de lóch kómme valle.
 Eimes haef 't dao sjus neergelag,
 't viaduct van d'n ottoweeg.
 'Och dat pak ich efkes,' huur ich mien eige zègke.
 Geef tow, waat stelt ein ottoweegviaduc noe veur.
 Eine rumpel, ei stökske pepier dat ès blieve hange,
 dat zich haef opgeróld.
 Mie neet.

Neet de meute um euver te kalle.
 't Waord klum sjrik es te vergeliëks.
 Ès 't ein helling?
 't Geit umhoeg, dat klop, jao.
 Mae veur now te zègke: 't geit örges euver? Nei!
 Nei, de klank van eine col De Vars, dae heurs te hiej neet.
 Hiej zal ich neet nederig boeke
 geliek ich dat deeg bie de Croix de Fer,
 de Bonhomme, graad bie d'n Halembaye.

Duutsjkallers [Scheisse]

De pien die-s te op de lètste maeters van de Redoute
 veurnieks kriegs, die dich De Muur, zelfs de Cauberg
 op 'n presenteerblaedje aanbuijt,
 nei die hoofs te hiej neet te zeuke.
 Hiej ès kepot gaon, neet veuroet kenne, neet im Frage.
 Tot-s te d'raan begins.
 Ich zet gein tendje kleiner, zèk ich. Ich red dat waal.
 Ich hoof gaaroet neet oet de zaal!

'Boe hauwe veer 't ouch alweer euver?'
 vraog ich miene compagnon.
 Mae dan...
 ilke kier opnuuj.
 De bein blieve hange, 't hert geit te kier.
 'Tech krieg gein lóch mier!'
 Kleiner sjakele geit neet mie. Dao ès 't te laat veur.
 't Ès ein moer wo ich tegenop mót.
 't Doort mae efkes mer ich vloek ál biejein es ich d'reuver bön.

Nei, sjei mich meug euver ottoweegviaducte.
 't Zien ónderkroepers, collaborateurs, Q-koorts-
 verspreiers van de wielersport.
 D'r hink altied get lafs umhaer.
 Onmeugelike oetvinjinge, dat zien ze.
 Laot veer d'r euver oetsjeie.

Fietseplek ipv fietseplaatsj

Peter Winnen, IJselstein
Legerpet achterstevore

Oos land is mar 'n plat stukske grond. 't Is de rauwe waarheid, en we wieëte nie baeter, mar soms is 't wel efkes slikke. As we kieke naor ós allerhögste punt dor beej Vaals, dan is 't nie mieër as 'n tepelke op de werrelbol. En dan ok nog 'n tepelke zo as 't eruut ziet beej hieël kalt waer. 'n Puusje, mieër is 't dus nie. En dat puusje motte we ok nog daele mit de Belze en de Móffe, want 't hiet 't Drielandenpunt. 't Is nog nie èns van ós aeges.

Daor oonder in Limburg wert ieëne kir sjaorleks 'ne hieël groeëte wielrenkoers gehalde. En nou wet iederieën ovver welke koers ik 't heb: de Amstel Gold Race. Bezope naam vur 'ne wedstrijd op smaal baendjes. En nog bezopener wert 't as ge bedaenkt dat wej ien Nederland maene 'ne wedstried te kunne halde mit echte baerge. Kiek 't mar nao, ze hiete ech zoeë: Cauberg, Keuteberg, Fromberg, Kruisberg, Raarberg, en zoeë gaot 't mar dur. Raar name vur viaducte.

Wej ien Nederland lieje an 'n sort van minderwaardigheidscomplex.

Vroeger keek ik d'r hieël anders taegenan. Toen haj ik nog gèn last van 'n minderwaardigheidscomplex. Ik haj 'n hieël ander probleem. Ik haj me vurgenome beroepswielrenner te worre, en dan ok nog es 'n gevaorlike klimgeit. Want dat ik 'n klimgeit was stond al vast. Ik haj allieën nog gen kans gehad um dat te bewieze, want ik waonde ien de Pieël, den op 'n par molshoeëpe nao zoeë plat was dat ge d'r op biljarte kaost. Mar ik voond 'n oplossing.

'nen Halfbruër van mien moeder was getrouwd mit 'n zuster van ozze pap. Die wónde ien 't Zude, ien Brunssum. Hej ver-

Flesjewegwerpers

diende de kaos in de miene. En ien 't Zude, wis ik, dor lage 'nen hieëlen hoeëp baerge: dor mos ik zien.

Op 'nen dag ien de groeëte vakantie zie ik er hin gefiets, same mit 'nen buurjóng, den 't mot gezeet - gaaruut gen klimgeit was. Mar ok hej haj nog gen kans gehad dat ien de Pieël te bewieze. 'n Hieële week mochte wej ien Brunssum blieve logieëre. 'n Jaor of vertiene ware we.

Elken dag trokke we d'r op uut op ós sportfietse waor we de spatborde vanaf han gesloop. En we han van die twèddehands gruun legerkiepse op, mit 'n hieël lang klep, die ge ien daen tied vur 'ne gulde op de mernt kóst koeëpe.

En zoeë kwame we op 'nen dag ien Valkenburg teraecht wor wej de schrikkelike Cauberg vur 't urst van ós laeve zage. 'nen Hieëlen dag hebbe wej os mit dat bieësje bezig gehalde. We kuumde d'r taegenop, en roetsde d'r wer af. Valkenburg uut, en Valkenburg wer ien. As gekke. Op en ner, hin en wer. Godsiemeine wat was ik bleej, zeg mar gewoon: ik was gelukkig. Eindelijk 'nen echten baerg, eindelijk was ik thuus. Miene buurjóng óntdekde wat hej ien z'n allerdiepste zien allang wis: gen klimgeit.

't Afdale was iets aparts. We liete ós as bakkeskeie valle. Miene buurjóng was af en toe moeilik te volge. Mar ik liet nie los. We joeëge auto's vurbej asof ze stilstoonde. Met zaestig, zeuventig per uur stove we 't centrum van Valkenburg ien, waor 't ien den tied ok al hieël druk was mit toeriste.

Ik herinner me dat ik op 'n gegaeve moment dur de kabel van m'n achterrem trok. Mar dat ik nou bang was um op 'nen overstaekende toerist te knalle: nieë, nieë. Ik docht zelfs nie an mien moeder: as ze dit zuj zien kriegt ze 'n beroerte. Nieë, ien mien köpke speulde zich hieël andere dinger af. Ik laag allieën op kop ien de Amstel Gold Race. Ik haj ze ammol hieëlemol verrot gereje. En hieëlemol uutzinnig riep 'nen televisiecommentator: 'Kijk die Winnen toch

Franskallers [derailleur]

eens gaan. Zijn achterrem kapot, en toch nog het lef hebben om met één hand zijn groene legerpet achterstevoren op zijn hoofd te draaien.'

Miene buurjóng is nie lang hiernao ien de motorsport gegaon. Vurrij jaor ovverleej ie ienaens an 'n hartstilstand. Hej trainde op 'ne fiets - ok dat nog. Dit stukske ien dialek draag ik op an um: Anton, Toon, Taontje Klaosse.

Gein haor op de bein dat dao aan dinkt

Els Diederer, Valkeberg
sjtoekrenster

es fietsevrouwe
 ziech bol
 euver heuvele vouwe
 in sjtiel
 de Cauberg op
 sjtjep 't sjtief
 'ne sjtoek
 veur 't oug
 en in 't lief
 demarrage es corsage
 op 't mergelplateau

sjtök in de graaf
 holle waeg aaf
 sjtroum op de aom
 en door
 op dae dansende baom
 trappe sjtoate
 sjpringe
 mèt sjtuuk
 sjakel de sjief
 sjpannende kute
 op de Kuitebölt

Gein[e] bie-bel

Els Diederer, Valkeberg
raozetig renne

koers van 't peloton
sjakelsjtörm
kletterende fietseklied
van elastiek
lemp en krump

fietserenne
ies verbrenne
getrapde loch
laaiende loker
vurige lös

de raozetige pierink
ies op 't ing
gebroke
en oetgeblös

Geine tesjeplak, ummer los oet de naas

Jan Maas, Venlo**Zwart**

Ik traej de lónge oet mien lief
 berg op... berg aaf
 kute en erm doen pien
 zoel det 't fietserslaeve zien

de lóch... de wolke... alles zwart
 de waeg smaal... gehoebeld
 miene fiets rammelt... juus wie ik
 krieg van det fietse smeis 'ne sik

aan de kant... gen mins te zeen
 rie allein... 't raegent... bin um te verekke
 d'n indstreep... wied eweg
 blief fietse... waat ik óg zeg

ein laeve zónder al daen ambras
 ein laeve zónder miene fiets
 ik mót d'r neet aan dinke
 kóm op...
 nog maar 'n 'limmenaadje' drinke

as twieëde kóm ik binne
 't schörge... neet veur nop
 iers wat in 't pötje doen
 neet d'raeve... neet op mien schoon

de pries... ein verke
 gen gans... 'n half
 en tweeëhónderdenfiftig balle
 benied of det bieës blief staon
 of... edere kier um zal valle.

Generaal van Sjeik

Jan Maas, Venlo

Amaoke

't Waas vruger gans gewoeën det in eder ptaetske waal 'nen fietswedstried gehalde woort. Amaoke, 'nen gaer gezene renner oet Bels, schreef zich beej haos alle wedstrieje in. De ganse femielie ging döks met um mei. Amaoke waas euveral bekind. De meiste prieze die hae wón ware die veur nómmer les. Hae had d'r de kas van vol ligge. 'As ik veerde of einerletste waer, of daotösse in, kump miene naam noeëts in de krant te staon. Bin ik letste wuurt miene naam in ein rie geneump met de winnaer. En veur letste te waere hoofs se neet zoeë rap te kinne fietse,' vertelde hae, as me um vroog waarom hae nog noeëts gewónne had.

As hae veurbeej kwaam reep ederein: 'Kóm op, Amaoke, zet um op en zörg des se van veure kumps.' Amaoke hoort det waal, maar dach: 'Geej kint mich de poekel op, as ik neet letste waer vang ik vandaag niks.' Véúr de wedstried, beej 't inschrieve, had hae döks ierder gezeen waat de pries veur de letste waas es dae veur de winnaer. 't Geveul van ierste te zien waas um neet vraemp. As d'r rundjes um de kerk gereje woorte, haalde 't peleton um döks waal veer kier in. 't Leek dan aeve of hae, Amaoke, op kop loog.

De minse klapde en repe nao um. Amaoke zweide truuk, noom zien petje aaf en reej vaerder um aeve later de zoevuuëlste rónde aan ziene baom te kriege. Op 'nen gojen daag, aevel zoeë good waas dae ouk weer neet, gebeurde d'r get wao nemes van gedach had, det 't ouk de letste renner in 't veld euverkómme kós. 't Waas al laat in 't seizoen en de blajer vele van de buim. 't Had dae nach duchtig geraegend en 't waas glad op de waeg. Amaoke reej mei in

Gónt uëver kingerköpkes

'nen koers in de Belze Ardenne. Juus veurbeej 'nen haorspeldbaog reej 'nen motor wat te doeën naeve um aaf en Amaoke kós zich neet mier op de waeg halde. Hae vloog door de lóch en kwaam hónderd maeter deper terech. Det euverlaefde hae neet. In 't gashoes woort hae same met nog twieë veróngelukde minse opgebaard. Zien femielie, die op de indstreep stónd te wachte, ginge d'rvan oet det hae vruug of laat binne zoel kómme.

Op 'n gepasde wies woorte die door de organisatore ingelich. D'r veel inkele second 'n doeëdse stilte, waonao de hiel femielie begós te bääke. Euren Amaoke, euren held, euren ieëwige doorzetter had eur, zónder aafschied te neme, verlaote. Det kós toch neet waor zien. Zeej wiste zich aeve genne raod. 'nen Wout vroog of zeej mei woele gaon um vas te stelle det 't ouk ech euren Amaoke waas.

In 't buske zote zeej bedreuf veur zich oet te kieke. De dreej doeëje loge in 'n kaemerke naevenein. Euver ederen doeëje loog 'n wit lake. Wie de zuster van deens gevraog had of de femielie 't aankós um te kieke wae Amaoke waas, ginge ze de kamer in. Wie zeej 't ierste lake wegtrok keke ze zich óndrein aan en knikte van nae. 'Det is ózzen Amaoke neet,' zag d'n aldste broor met 'n gebraoke stum. De zuster loog 't lake weer rech en deej beej de twieëde 't lake weg. 'Ouk det is ózzen Amaoke neet,' zag opa hiel zaach en vreef zich de träön oet zien ouge. Wie de zuster 't derde lake wegtrok begós de femielie te klappe en te danse. 'Ho ho mien leef luuj, det is noow neet 't juuste moment um fees te viere,' zag de zuster. Jaowaal zuster, jaowaal. Geej mót weite det Amaoke van ze laeve neet van veur is binnegekómme, en noow is hae nummer dreej. Det weej dét nog mei kinne make is veur ós genóg um fees te viere!'

Helm mit laoker [aorlogsinvalidide]

Guus Kitzen, Sjipperskirk
Koeräör

Hae mót linkeballe
 is kopman
 van zien ploog
 straks d'rop en d'räöver
 en alles kloppe
 wie in de proloog.

Ploogmaote
 kachele hel door
 gaon tot op de baom
 ènkele kleppers
 sijnakke al
 nao de twieëde aom.

Op de lêste zjwaore col
 van boetekattegerie
 nump hae zien kans
 dan... opèns
 krich 'r eine petat
 sjtók ziene kedans.

Anger klómgeite
 sjöddele aan de boum
 kop äöver kop
 hae hingk aan d'n illesjiek
 mót losse
 mit de hóngerklop.

Hieëmel van 't Mergelland, noeëts van gehuurd

Zien koempels
gaon flot rieje
väǟr de meisterknech
me wach op nemes
dae gezeen is
is jao weg.

Wae besjerm 'm nog
väǟr mörg
ouch neet de kerzètte
die make
van ram kepotte
de sjaonste pertrètte.

Op z'n èlfendartigste
de mismood aan de prie
en aafgesjeje bein
kump hae bènne
maorzieëlig
allein.

In plaatsj van bel: do-pingpingping

Joost Schmets, Mergraote
Mit Mathieu de Bemel op

Jederein dae weg is van fitserenne haet 'ne topper en 'ne berg dae zienen top is. Miene held is Mathieu Cordang, 'ne renner oeëvan me haop dat die d'r nog waore - noe en hiej. 'nen Hier, mit 'ne moestasj ónder van die uigskes die zagte: 'Kóm jóng, ich lös dich.' Laot die Vlaominge meh meke euver hun Flandriens, de waore kuening van de sjoempers kump oet Blierik. Boewjaor 1869.

En wiewaal 't peleton ummer rapper rees en sjees, hilt miene Mathieu zien records. Noe mó't ich de fanbril aafzètte en bekènne: wae van die verwènde renners van noe wilt nog drei maal ach oer achterein (aevevääöl wirkdaag) fitse? Veer wirke 36 oer, dus Cordang zoot twiedarde van de waek op de fits. Waat zól hae gedach höbbe ónder die doezend kilomaeter?

Twieëde Krisdaag 1909 waerde Cordang veertig. Hae haw doe de fits al zes jaor in 't sjuurke sjtaon. De mismood d'raan, wiel ze häöm te dök bemierterd hawwe.

Vandaag waer ich veertig. Ich höb get gefiemeld en es kedo moog ich 'nen gansen daag op de zaal zitte. Nog 'ne kier de Cordang oethange. Meh wie? Wie mó't ich Mathieu gedinke? Ich kan lestig d'n Intercity nao Remunj oetdage, wie Mathieu klaorsjpeelde. Hae wón in 1895, meh suntj höbbe de Sjpaorwaeg valsj liere sjepele. De kaole woorte geruuld veur hoogsjpanning. Biej die elektriese doping is epo kinjersjepeel.

Plan nómmet twieë sjtumde ich aevezier aaf. Det waor de Hollesje klassieker Leiden-Utrecht naadoon. Gans, en dus mós ich sjus wie Mathieu inkel kilomaeterkes veur de meet miene fits ram kepot gesjtoemp höbbe. Hae leende 'nen

In plaatsj van mès op Zóndig

tandem. Wae zól ich zoe gek gekrege höbbe bij Vianen mit zoe'n dink te gaon sjtaon wachte op mich? Ich mós mich get baeters bedinke.

Dus koersde ich nao miene topberg, de berg dae mich in de sjpiere ingesjlete waor. Sjpiere? Opa van moderskant neumde die móskels. Mós: det is neet hel genóg. Ich höb 't euver de Bemelerberg. Petrarca moog dan viefhónderd jaor veur Simpson de Mont Ventoux beroemp gemaak höbbe, miene berg is ouch neet nieks. Eine van oos dichters, Veldeke, haet zich door de Bemeler laote insjpirere, en kroonprins Willem II zoog vanaaf dao wie de zón zich in 't Belsj de gaele trui oetdeej.

België - Waterloo: det vóng Boogie hiej in 't WK van 1998. Lekke bandj - jankend vaderlandj. WK eweg, Camenzind wón. Zit dae noe nog in de plaetjes? Plek dae dan achteraan, bij die ander luuj die 'ne raegenbaogtrui höbbe mit mis en lieëghangende wólke. Ich neum de Pruis Müller (1952), oze Ottenbros en de Let Vainsteins - of waor 't -stains? Cordang is nog altied 'ne kei.

Ich höb deze berg mie wie doezend kier genaome - bedach ich mich. Zes jaor vanoet Mergraote nao de sjoel in Mesjtreech, en trök. Dat trök waor dök mit de mood in de zök. Bergop. Meh eimaol baove waors te bao heim - in gedachte dan, want 't waor nog vief kilomaeter.

Doezend maol dae berg op: wiewäöl ore zien dat? Genóg veur te weite: vandaag is dae berg van mich. Ich gaon mich mit d'r Cordang maete, dae Bemel opkneure zoe dök wie ich kan. Of lang genóg dat de herinneringe aan vreuger weg wappere.

Dao gaon ich, sjtaof van de fits gevaeg, de tesje van de trui vól banane en dadels. Ich mó't 't waal plechtig make. Ich sjtap aaf bij 't bordje Bemelerberg, taegeneuver de lèste boerderie van 't dörp, dao oe Boogie pfff heurde. Ierste fäötje: dae berg haet 'ne andere naam: Krekelberg. Nemes

Kapot en toch 'n groeëte waffel

zaet dat. Twieëde biejdraag aan de legende van deze berg is 't hellingbordje mit 11%. Wie durve ze. Gans klein sjtök is zes persent, dat is alles.

Ich begin puur op de mach. Hawve drei nao links. Sjuus in d'n oksel van d'n drei lik 'ne doorgank door de berg. 'ne Tunnel, noe aafgesjlaote door 'ne groete greun euvergreujde breer. Nemes moog dao door. Vanoet hiej krope de laeg camions ónder de mirgel door nao de koele bie 't Rooth. Dao waerde ze vólge maak, en dan vore ze trök mit 'ne poekel van mirgel, op waeg nao de Enci.

Ich drei mich nao de volgende sjlinger en mót - oeveur weit ich neet - dinke aan Ferdi Kübler, Dólle Ferdi, 'ne Zjwitser dae de Alpecols beklóm met e sókkerkluntje tösje de tan. Iers bie de sjtreep op d'n top moog d'r dat doorbiete. Mót ich ins probere.

Nuje sjlinger. Ich bin tösje de buim oet. Links ligke twieë mirgelgrotte. 't Oet zich is geweldig. Daoveur zien hiej twieë benk neergezat. Ich höb vääöl benk gezeen. Greun en broen benk, betónne met graffiti of hawf verrineweerd. Ich höb nog kaom hónderd maeter geklómme, meh mót hiej efkes gaon zitte, bidon in de handj um de sjien op te haoje dat ich al oere op waeg bin.

Wiejer. Sjtök rechte waeg oe Jan Raas in '79 zich inkel kiere achter de wage van de ploogleier hóng. Dat hólp: hae wón. Weer wiejer lik get nao ónder e aod hotel, dat oets sjtraolend wit geverf waor. Hiej höbbe mien awwers hun huweliksnach doorgebracht. Links lik e pension mit aaflopend terras. De vrouw en häör moder zote hiej bie good waer aan ei täöfelke in de zón. Same get drinke, en meh sjtrikke, dat noe breie is gewaore. Ze mótte 'ne ganse garderobe biejein maak höbbe, de jaore det ich hiej veurbiej fitsde. Noe zit hiej nemes. 'ne Lèste drei bringk mich baove. De berg sjtop oe de akkers beginne. Ich drei mich, zoef nao ónder en begin opnuuj. De wielerverhaole ligke nog netjes op hun plaats op

Kèttingrouker

de berg, meh per klum dink ich d'r minder aan. 't Geit zich noe um doortrappe, aosem en kadans. Fitserenne, dat zien verhaole in bewaeging, meh dan waal veur de luuj langs de kant. De renner mó't aete, aete en ophaoje mit dinke.

Ich bin daen daag nog dök umhoeg gegange. Dartig kier? Mier? Ich weit 't neet. Nao twelf, darteen maol waor de kop laeg, de bein vól. Nao twintig kier de bidon laeg en de kop dazelig. Verhaole en herinneringe waerde vetskes. Soms dach ich aan Cordang dae nao zoe'nen aafsjtand kaom werm gedreid zól zien.

Biej duusteraovend waor 't mich genóg. Op de kadans van de klum peddelde ich heivesj. Noe veulde ich waat Cordang gedach mós hóbbe ónder zien hólletochte: zoe min meugelik. Verhaole zien veur de luuj, herinneringe ligke op 't asfalt. En de coureur, dae mó't geweun trappe.

Kwakers

Har Sniekers, Thoear
Miene Primavera

Hóngerd kilomaeter
gelök gewónne van-
daag door de vinsters
en duuere van mie lief
wiegewaad
oeape te goeaje

't Blood
de Cauberg op te jense
en es dempig paerd
oet te kume
in de vuuerjaarsloch

Op de lievesdraod
hingtj d'n daag
nao te ziepe

Zien lèste dröppele
kösse 't graas
en ich
miene Leffe

Laeg wie bidons

Har Sniekers, Theoar **Zóndigmörge**

Noe de zón zich de wintjerpupse oet de ouge vrieftj
en de lèste gruemel kaoj de ziep indrieftj
waere ze weer wie doeve gelosj -
de roufridders van 't krómp stuur op struiptoch
nao kilomaeters in ein ganse kloch

Op blinkendje vluuegels van Gazelle en Colnago
baeje ze sakkerendj häör sóndigs credo
mèt kute die zeen vasgerosj -
Hei..! Hallo..! Kiek oet..! Opzie..!
vlege ze mèt helm en bril vuuerbie

Laegluipers

Wim Heijmans, Kirchroa
Knietsjroam

Inne vós óppen eëd. Ee bee uvver de sjtang van d'r fiets. D'r angere vós óp d'r trapper deë ónge sjtong. Óp de sjtuup an beidserzieë van d'r waeg sjtóngge kinger. Uvver d'r waeg woar mit e sjuk kniet durch d'r Loek inne sjroam jetrókke. Heë sjtong noen óp d'r sjtoep bij d'r sjroam. Inne erm in de loeët. D'r vinger jeboage rónk d'r trekker van d'r revolver mit knalhudsjer. Inne knal. De jonge óp de fietse, vieëtsing joar kóm, zatse ziech aaf. Kót hinger d'r sjtart jónge ze bij 't jesjef van d'r Van Stokkum links de drieën um. Ze jónge vol oes. D'r Piet en d'r Wien, tswai kammerade varete neëveeree. Inne va hön hauw de mieëtste kans um 't renne tse winne. D'r Piet varet óp inne jeliëende fiets. Inne fiets mit versjnellinge. Sturmey Archer heesjete die. Dat woare d'r drei. Ziene eje fiets hauw mar ing. D'r Wien hauw d'r óch drei. Wool d'r Piet ing kans maache, moeët heë inne fiets mit versjnellinge han. Heë kroop 'm van inne angere kammeraad. Noen vólt d'r Piet ziech beresjterk. Inne richtieje renner. Zoeëwie die óp de kauwjoempleëtjer oes 't jesjef van d'r Van Stokkum. Inne janse alboem hauw e bijenee jeknauweld. De rungde woar inne kilometer lank. Dat hauw d'r Loek oes-jerehend. Heë hauw an 't vuurrad inne klinge kilometertseller. Vunnefentswantsieg rungdens moeëte de jonge vare. Hinger 't peloton koam d'r Sjaak mit ziene brommer. Ziene kammeraad, d'r Jo, zoos hingerdróp. Deë moelet in e kumpje. 't Klónk wie oes inne radio. Jiddere daag van d'r Tour zose ze heem bij d'r bakeliete radio tse loestere noa d'r Jan Cottaar of inne Hollender won. D'r Jo dong hem noa.

Laer in brook en kop

Bij d'r knietsjroam sjtónge ummer mieë lu. Zoeëjaar jroeese lu. D'r Loek vermaachet ze mit zieng wietse. Heë hauw in ing hank inne sjwam. Doomit verfrisjet heë de rennere went ze verbij koame. Neëver ziech sjtong inne emmer wasser.

‘Weë letste weëd, kriet dem uvver ziech hin,’ róffet heë.

Haoverweëgs wórp d'r wink ziech óp. D'r haan óp d'r kirchtoer teëjenuvver d'r Van Stokkum wiezet noa 't weste. E deel van de rungde hauwe ze noen wink teëje. D'r Wien en d'r Piet zatse ziech óp kop. Tswai rungdens vuur d'r sjloes woare ze nog alling vurenaa. De sjpannoeng sjtiejet. D'r sjandaal an d'r knietsjroam woeëd jroeëser. D'r Loek bieset óp d'r sjwam. De letste rungde. In de drieën hinger d'r knietsjroam roetsjet d'r Piet voet. Effe woar 't sjtil. Doe woeët jekeëkt. D'r Wien bloof sjtoa en kieket um.

‘Jeet 't,’ róffet heë.

D'r Piet sjtong óp. Zieng knei blouwet. D'r Wien wadet óp hem oes kammeraadsjaf. Sjouwer a sjouwer varete ze 't letste sjtuk noa d'r knietsjroam. Wink óp kop. Dat woar 't jeluk vuur d'r Piet. Heë hauw de dikkere bee. Mit e haof rad won heë. 't Winkel-meëdje van d'r van Stokkum sjtong mit de blomme i jen heng. D'r Loek hauw die i jen veld jeploeëd. Doa sjtónge ze da. De rondemis en d'r Piet. Ing sjtroal blód langs 't bee.

‘Puutsje, puutsje,’ róffet 't poebliekoem.

Mit inne roeë kop kieket d'r Piet noa zieng knei. De blomme hool heë óp d'r ruk. D'r haan óp d'r toer jlietseret jood in de zon. D'r Piet kröppet ziech. De pieng in de knei versjmiltset in d'r blommejeróch. 't Winkelmeëdje verkoat werm sjnuuts. Rennere óp kauwjoempleëtjer.

D'r droom van d'r Piet. D'r knietsjroam en 't winkelmeëdje. De tswai vrung jove ziech de hank.

‘Doe hauwts kanne winne,’ zaat d'r Piet.

‘Doe has 't verdeend,’ zaat d'r Wien.

Lichgewich

Inne vós óppen eëd. Ee bee uvver de sjtang van d'r fiets. D'r angere vós óp d'r trapper deë ónge sjteet. De sjtuup an beidserszieë van d'r waeg zunt leëg. D'r knietsjroam van d'r Loek verwaesje in de joare. D'r van Stokkum is noen ing frieteboed. Noa joare kunt d'r Piet nog ins tseruk. Heë zetst ziech aaf. Renner is e noeëts woeëde. Mar de sjpas is blaeve. D'r haan wiest westewink. Wink óp kop. Dikke bee. Zoeë sjpieëlt heë mit de elemente. Kweer durch de natoer. De joarestsiete. Berg óp, berg aaf. Reën en wink. Zon en vraos. Sjwees en blauw van de kauw. 't Rad drieënt. Heë treënt ziech durch de daag noa mörje. Langs leëg sjtuup. Huet nog de wietse van d'r Loek. Veult de kammeraadsjaf van d'r Wien.

Jenist 't landsjaf.

Wellend, oes-jesjtrekt, raestend.

Ing vrouw.

Tsaart, nieëvelieg, sjweëvend.

Mörjezon.

D'r Piet duit de pedale. Noa d'r nieëkste huevel. Durch 't daal. Weëg sjlingere noa dörper vol va rouw. In inne busj volt e ziech d'r drinkbecher bij ing bron. Va wiede huet heë toeëne. Moeziek. Doa wilt heë hin.

Sturmey Archer. Noen hat heë eenentswantieg versjnellinge. Jedraeve. Óngerweëgs zieë. In ee tempo viert heë d'r huevel óp. Noa de jrens van 't könne. D'r knietsjroam. En da raeste. Heem in erm. 't Winkelmeëdje. De rondemis.

Boavenóp d'r huevel sjpilt ing harmonie. D'r toerehaan jlietstert. De moeziek klinkt: 'Puutsje, puutsje.'

D'r Piet kröpt ziech.

Tswai reer. Inne janse fiets.

Jewonne.

Neet allein zaal pien

Bep Mergelsberg, Norbik
Vatsj 1914/1998

Laam liegke óp de baank
 En de koers laote passere, gèft
 E oetzich wie vanaaf d'r Mesjerberg
 Óp 't boetelaand, goddaank

In al 't ramaent van geträöt en geraos
 Zjwiegende, zjwaetende koeräöre
 Die zich hön tóng aeges verbiete
 Zonst, kóp d'r aaf of sjtrik öm d'r haos

Ich huur d'r ratata ratata ratata van de sjroef
 En zeen vanaaf d'r Mesjerberg en ruuk d'r braand
 Preuf d'r esj en veul de hël van d'r Haos Kroef

D'r rakketak vluugt övver. Aal versjtilt
 Ieëmes röpt: D'r jóng van d'r Hesse haat pries!
 Tiens, vanoet 't niks d'r lauwerkraans verdènd!

Opgepómpde köp

Phil Schaeken, Zitterd
Fitserenner Nónk Pol

In waer en wèndj wuilde hae
 in 't pilleton of gans allein
 vuilde hae de illemènte
 pratsj plekde aan zien bein.

Zien truikes vol sjweit
 gans naat van de raenge
 't maakde niks oet
 nónk Pol koosj d'rtaenge.

In '52 eesjte in Zottegem
 en driede in Herk de Stad
 '53: kampioen van Limburg
 jao, wie sjiek waar dat!

1956, Omloop Het Volk
 bróns achter Briek Schotte
 Tiene, Lommel, Zolder
 dae nónk, dat waar eine flotte.

In Tongere, Tremelo en ouch in Tiene
 maore, trèkke, hel gekuum
 Borgerhout, Buggenhout en in Hoboken
 Pol in zie Fausto Coppi-kesjtuum.

Pien-in-de-oung-truitjes

Haw 'r gewónne dan zougs te häöm sjtraole
thoes bie nónk Pier en bie mam, tant Mathil
soms bekiek ich nog waal èns die foto
Eine van ós, dènk ich dan waal èns sjtil.

Sint-Niklaas, Heusde
nog vääol anger name
ènj '63, doe sjtopde nónk...
Amen.

Raad vuur de ouge

**Robert Brouwers, Voere
Brillemiens waert sjilder**

't Woor in Wehr bie j Tuddere det ich häöm veur d'n ierste kier zoog, d'r Jan Hugens. Det woor vreugjaor 1959. Ich meugde mitdoon aan ein trainingsrit - es beginneling. 'Dat heeft wel wat, zo vlak naast de Nederlandse kampioen bij de profs Jef Lahaye, oud-kampioen Piet Haan en de internationaal bekende amateur Jan Hugens te kunnen fietsen', sjaef ich saoves in mie Wielersjrif.

De neugende augustus van dat eigeste jaor kaomde ich häöm obbenoews taeg, in Plombières. 't Woor mien ierste koers es amatäör. 'Ik keek me de ogen uit voor het vertrek. Ik stond daar naast beroemdheden als de Nederlander Jan Hugens, de Brit Watson en de Zwitser Bernett, alle drie geselecteerd voor het wereldkampioenschap in Zandvoort.'

Meh lang höb ich hun neet kónne bewóndere, want krek op 't momint det de rooj vaan nao ónger góng, brook de hël los. Blikseme, dóndere en raegene of alle duvele euverhoup laoge. Umdat ich es brillemiens halseuverkop get anders op wól zitte, sjtóng ich nog sjtil wie de ander es weendhon d'r vanónger ketsde. Ich höb ze neet mie trök gezeen.

Eine maond later tróf ich Hugens veur d'n driede maol, in mien eige dörp. 'De winnaar van de eerste Grote Prijs van de Voerstreek is een van de bezielers van het jongste WK, de tempobeul Jan Hugens.' Nao krep teen kilomaeter koers, sjuus op d'n top van de Magisberg, demarreerde hae al eweg. Wie veer ouch achter häöm aan karde, veer kregene geine maeter good. Intaengedeil: de veursjpróng waerde gesjtedig mier. Hae hekselde zónger pardon 't ganse peletón in sjtruisel.

In de klassieker Tongeren-Baelen (biej Eupen), noe vieftig jaor leje, lierde ich Hugens op ein anger meneer kinne. Veer

Remme besjteit neet

waore kaolik de sjtad oet of Jantje Willemsen, Carlo Zanetti en nog get van die men hawwe hun pollevieje al geluch. En ze rete d'raan: in Berneau al twie minute avans. Iers in de Côte des Trois Cheminées begós 't lank oetgelemmelde kôd zich te rãöre. Kenónne wie Karl-Heinz Kunde, de Zjwitserse kampioen Bernett, de Brit Michael Wright en Jan Hugens versjnelde. Robert Brouwers mèt.

Meh op daen aoep kale kletsjkop baove Aubel, bie d'n Amerikaanse kirkhaof, met d'r weend paaf op oos naas, mós ich sjtillekesaan sjarre veur bie te hawwe. Ich begós al ins ein kopbeurt euver te sjlaon. Opins d'r Hugens naeve mich. 'Enne?' Ich zag det ich ei bietje mós röste. 'Dalik fits ich dich de grach in, dan kóns te röste,' sjoebde hae.

In de gezette van die daag vergeleke ze häöm mit eine locomotief. Nou, hae deeg mich ierder deenke aan einen iezeren hings. Wat eine gifsjieter. Ich dórs neet mie op te loere. Óngerwiel bleve ze 'm van ketoen gaeve.

In Henri-Chapelle haw de kopgroep nog mer ein hamfel seconde euver. Achter ós kaom ei peletungske van ei maan of twintig. 't Leek waal 't verhaol van de Wil Jach. Sjuus op 't momint det de drie grupkes inein zólle sjmaelte, knalde d'r Hugens wie eine sjampanjesjtop d'rop en d'reuver. D'r Bernett sjoot 'm nao. Op ein van die maotheuvele bie Eupe sjpróng doe aoch d'r niepel Kunde wie ei meiveule voert. Hae woor mer ei kroekesjtöpke hoog, meh velo vare kós hae wie de bèste. Dan dreve zónger kómpleminte Lei Knops, Frissen en ènnige aander petreuns van ós eweg. 'Brouwers, haw dich aan de tek,' en ich metein d'rachteraan, mit twie ertetèllers in mie raad, die 't verdomde euver te naeme. Dedju! En allein taenge die losgesjlage pospaerd veur mich lókde neet. Gaodsgleujentige oetgehidde béddezekers. Ich woor veur te ploffe, lètterlik en figuurlik. Krege veer aoch nog ei sjrikkelik oonwaer mèt hagel euver oos röbbekas. Ich

Sjieke huisje meh waal kapot

zaog door miene bril allèng nog get wazige sjtrepe, sjuus wie in d'n douche. Achteraaf heurde ich dat de winnaar zich Lei Knops sjraef.

Twie maond later dege veer mit aan de driedaagse Triptique Ardennais. De ierste etappe góng richting Luuk. Al vriej vreug op de Mont-Sart achter Spa laoge drie maan op kop: de lange Lei Knops, de geblokde Huub Harings en de neet al te loze Robert Brouwers. Op de volgende beklömning kreges veer kómpenie van twelf, darteen gaasbrenners à la Hugens, mit daobie miene 'kammeraod' perseunlik. Mae ich doerf häöm toch nit gojendaag te wènke. Jaomer genóg begós 't doe te raegene, wodoor ich es brillemiens op de keenderköpkes van Verviers los mós laote. Ich kós gein risico's numme.

De twiede rit góng nao Jevigné in de provins Luxemburg. Ich zól mich koesj haowe, get rujiger zien. Ein dieke haof oer later, op de Côte de Xhoris zote twie Noord-Braobenders op kop, mit drie Waole, einen Itak en ei sjtóm ulevótskuke. Ich haw mich obbenoews laote verleie. Helaas: de sjtere broke pas los tösje Harzé en Werbomont: Hugens, Harings, Bracke, Bernett, Wright en nog get van dat kaliber. Brouwers hóng aan d'n elesjtiek. De mismood kaom mich d'raan. Kerdju, die knape dege alles sjeulenterre; die wiste sjuus wienee ze oet móste pakke zónger zich meug te make. Ich haw miene polfer dök al versjote veur emes aanveel. Ich koersde zónger vääöl bezej.

Toch druimde ich d'rvan oots eine goje te waere, eine helle, geine oetgekookde flikflojer, dae geine floep haw veur sjtere of hingste. Meh op de helling van Liernieux zaog ich miene geis kroepe. In Jevigné besjlaot ich sjtilkes heiversj te gaon.

Kórter es ei paar driede en ein twiede plaatsj brach ich 't in 't volgend seizoen neet. Ich sjeide d'rmit oet - ich wól noe kunsjilder waere.

‘Allebonheur,’ zag mien mam, ‘nog erger.’

Sjlaag in 't raad en ,t koffer

***Richard Leinders, Zitterd
Lady's Tour***

(Ode aan Marianne Vos)

Wie baejende sjerwers,
helicopters ónger wolke.
Hun blinkend glaze ouge,
gerich oppe huinkes,
gracicus gesjtroumliend,
euver 't sjtuur gebaoge.
De pezig brónze peutjes,
wèndj en zón gesjtreke,
in blinkende cadans.
Beautyfarm Natuur.

In doezende kleure,
kouteleboutend doorein,
flirtend mit die veugel,
hoog baoven in de lóch.

Wènt de kópkes hange,
de uigskes och zo muig,
sjut 'n felle bliksemsjich,
oetgewaoge in cadans,
waer 't sjnelste huinke,
Marian de sjluwe Vos.

Sjrik vuur driewielers, sjteps en rollaters

Richard Leinders, Zitterd

Oppe grote plaat

Jeder keer obbenuuj vènj ich ein geweldige ervaring. Hawverwaege de helling tösje Belzje, Fransoze, Pruse, Luxemburgers en waat nog meer in Europa aan fitsgekke rónjlop. D'n eesjte keer dat de sjlave van de waeg nao baove kómme, is ei plaetje. Ónger de randj van hun helme blikseme de ouge in broenverbrende kópkes mit haol wengskes, de pekskes in al hun klatergoud nog vlekkeloos óm hun pezig sjmaal lief. Wo 't zich veural op aan kump, de bein, kaalgesjaore en blinkend ingevèt, mörg gemasseierd door 't gróndjpersoneel. Ein veur ein net door Michel Angelo perseunlik tot laeve geroupe. Wie ein wolk wierouk blif de lóch van aolie dan effe hange in dae kathedraal oppen Heilige Cauberg.

Ein paar oere en ein onwaer later is de wierouk weg, en sjlingert zich tösje de Vip-, beier- en frittetente eine módderige rozekrans door 't heuvellandj. Dao zeen t'r die hun vermuid lief, in ein heel klein flot gengske, nao baove dwènge. Angere dènke blikbaar weier dat de pien oppe grote plaat gawwer achter de rök is. De kampioene teikene zich langzaam aaf. Achter hun is 't, Vlaomse leeuwe en Oranjegekke achter de dranghèkke ten sjpiet, sjterve geblaoze.

Naoderhandj, went ze zich muig en pratsjetig, mit de kop tösje de sjouwesj, door de platgetrampelde plestic beierglazer en frittetute, de berg aaf laote rolle, zeen 't waer geweun jónges. Ze sjmachte nao ein bad vol heit water en drie daag sjlaope.

Ouch ich bèn ein bietje muig gewore van daaglank sjtaon in kaw, raegge of hits, en bèn oppe grote plaat euvergesjtap, 80×100 cm. Ze sjteit in de woonkamer, op ougheugde, drie maeter veur eine sjtoul dae ich lektrisj kèn sjakele.

Sjroef los

Tour de France. De adelaar baove de berg kump HD zo groot en kortbie dat ich de sjtoul bekans in d'n achteroet zèt. En dan, in de hits, de sjlave, tendje truuk, tendje bieje, klein plaat, grote plaat, valle, vlouke, euver de randj wippe, effe hechte, laot gaon, laot gaon!

Biej al die sjpanning sjakel ich de rökleding get ómhoog en laot die heerlijk zèngende sjpraok van mien vrunj op Canvas bieje mich bènnekómme. Ouch hiej is 't benawd en d'n handdouw dae ich mich in de nak lag is pratsjnaat. Net wie Contador zich baoven oppen tup, veur de aafdaling, ein gezèt ónger 't humme duujt, vuil ich get kuils langskómme, miene verzörger, mit ein ieskawd Duvelke. Allez!

Sjtuurs en sjtuurloos

Frans Maassen, Hale
Lever nieks den twiede

(Amstel Gold Race 27 april 1999)

Soms kins se mier as eine angere.
 As se dich neet hoofs te maete
 Bös se det sebiet vergaete.
 Dao kint geine get aan verangere.

In de koers ach miense kinjer
 Geit alles van allein.
 Doe veuls den gein bein
 Ammaol dreis se ze òm de vinger.

Al vääör 't good en waal góng beginne
 (Neet te vääöl laote kieke
 Zal later waal blieke)
 Waas ich zeker det 't mós kinne.

Drek al mèt de naas van vääöre
 Mer ich mót krachte sjpare,
 't Bèste vääör 't lès beware,
 de taktiek van de gesjlaote däöre.

In de grindjbak van Eys
 Sjuuf mie raad achter weg.
 Gelökkig geine angere pech.
 Ich gaon solo op reis.

Noe zal ich 't mótte laote zeen.
 Inins gans allein op paad.
 Sjnèl toe mót det gaat.
 Ich vleeg nao de kopgroep heen.

Sjuntjes woeë me neet op kint loupe

Hiel Limburg sjteit op ziene kop.
Ze kake mich vääroet.
Kump bès good oet.
Dalik rieje wae de lèste berg op.

Op de Cauberg laot ich 'm gaon.
Ich gaef 'n paar sjnokke:
Me mót toch get gokke.
Nog twie die ich deen te versjlaon.

't Peleton probeert ós te griepe.
Ze moge 't fiesje neet mie bederve,
Angers höbbe wae ei pötje mèt sjerne.
Ich begin 'm ei bietje te kniepe

Ouch get floep vää daen Italiaan.
Dae kiek wörkelik hiel duuster.
In miene kop constant gefluuster:
Hae mót d'raan, mót d'raan.

Vää de sjtreep kan 't neet nötter,
Dao vaelty nieks mèt mich te beginne.
Ich wil hiej allein mer winne,
En den: ich höb Um zag de sjötter.

't Leefste berg aaf

Leonne Cramers, Gelaen
Tour de Frans

't Echesjteveure telt me
 vief... veer... drie...
 de lètste seconde waere biejein gekrets
 d'n Eifeltaore frunsjelt mit load inne sjoon,
 sjpikkeleert door ziene fits
 es ich heppetig oet de sjtartblök sjeet
 kruutsfideel en pópperlöstig

sjtök zeemlaer in de bóks
 oppe zaal e tweëdehandsj sjaopevel
 dat mich deit trökdènke
 aan mien weuste kröllepruuk
 wie ich nog 'ne krawwel waor
 koetjónk koejeneert d'n dirrejäör pès ter sjnirk
 kroep giftig knoerhel Alpe d'Huez op

krieg ze gezwaasj
 róchel wie e koelpaerd mit sjtöblónge
 de knäök rammele wie e tuurhout
 kolder in de kop
 bedoer de bats, boedel wiejer
 in de raengebaogtriko mit Zoetemelk d'rop
 sjäör in haorsjpangbochte
 óm de bènneboch vliemsjerp aaf te sjnieje

Tendjes erger wie 47 11

eër ich ratsj aafgejakkerd
in alle gruzelemènte
euver de sjaom gaon
d'n aafgróndj es achtergróndj
aevel achterröks aafsjtrieje
kóm kerdju geine meëter veuroet
kreupel veur de klómmel
op miene hometrainer

Frenske
maak mich allewiel toezjoer d'n toer

Traag van begrip mit 21 versjnellinge

Leonne Cramers, Gelaen
Klömkoers

Ens per jaor besjpinne fitserenners
 die zich hame wie kroepaolie in tandjrajer
 de lurme tösje de kènjerköpkes
 Bókkeriejers
 aw bök mit sjtief häöres
 nachbrakers die hortig de sjemer sjtruipe
 jense eid en gelouf

Gaaplaepele galdere langszie
 raaddejers, raadplekkers op rammelkeskes
 es eine zien veesje leët zeen
 geit sjtifte
 geine aan de haoze haet
 es zien raad de sjtraep peuënt

Aanderdaag aantraeje
 nujeling ónger de rëngelaote
 neet te kiste veurwitsnaas
 verduzeld bie d'n aansjien
 van e loezepaedje op dae
 grootmechtige bónk blawwe sjtein
 dae deeg mich d'n dram aan

Trap nao

ich goaj mien haore achtereuver
kwetsj mien kute bigkelhel in de pendale
riet emes door de tenj
het, duuj, drej en kuum
mie gehing haos oet 't lief
wiek neet...

Luuj van Sjweikese
höb ich neet kenne trappere
op bókkesjprung
Allewel en van awdshaer
kieke zie oet häör döp
mit de sjoestertrein
dabbele die de berg op
heivesj

Twieë kier gein leech

Theo van Dael, Kinder

Mit d'n elfi: dèk mer neet lang

‘Hallo Martin! 't Duit mich good det ich dich nog ins zeen! Des lang geleje! Wiej is 't t'r mèt? Moogs te nog alles aete?’

‘Jeh 'ch maag waal! Mer ich bèn al mèt e bitje kóntent. En wiej geit 't mèt dich? Geis t'n ouch nog fitse? Vreuger kwaam ich dich nog al ins teenge mer..., duis te t'r niks mieë aan?’

‘Jaowaal! Waal dèk, mer neet lang! Ich höb mich einen elfi aangesjaftj, want de wèts...’

‘Einen elfi? Waat is det veur ei bieëst?’

‘Ëlletrikse fits! Des zjust get veur aoj luj wiej wae. En dich? Nog altied op dae koersfits?’

‘Jao jóng! Elke zóndigmörge! Neet zoeë gek mieë es vreuger mer... minder es viefensevetig kilomaeter zeen 't noeëts! Mer dich geis altied allein. Wae zeen mèt drij of veer! En 't mót al verrèks slecht waer zeen ieër wae nae zègke. 't Lèst höbbe ze mich geveerdj! Wèts dich det ich al mieë es sestig jaor oppe fits zit? Ich koersdjen al van mien twelfdje, en ich bèn t'r mèt gestoptj wiej ich op trouwe sting. Sjoeënen tied! Wèts te nog wiej wae euveral haer sjoeëdje? Mèt de fits nao de koers, de koers oetrijje en den weer mèt de fits op heives aan! Sjoeënen tied!’

‘Of ich det nog weit! Ich ging vanoet Geistinge altied mèt Lom mèt. In Ophove stóng Swa van Mart ós op te wachte. Den reje wae nao Aldeneik en dao woors dich mèt René en Thei vanne smeed en den door nao de koers. En wied! Dilse, Mulheim, Bokentj tot zelfs in Echt en Zitterd. Gae mèt eug koersfitskes en ich mèt dae zwaore baanfits! Ich höb uch dèk verwinstj es dj'r alle hónsgezeiken eine sprint aantochtj van: “waem 't ieësten aan det wit hoes is” ofwaal: “veur 't

Uëversjtuur

ieëst aan 't kruuspuntj". Ich waas bek-aaf es ich trök bieje uch kwaam, en den begostj gae weer te sprinte wieje de zotte. Man-man!

'Jao mer zoeë good woren oos fitskes ouch weer neet! Van dae kreeg ich eine koerszaal, van d'n angere e koerssteur, en van Schaek waal de benj, mer de rest waas allemaol biejein gesjammeteerdj!'

'Jao es te det zuus waat matrejaol det ze nów al bieje de óngerbeginnelinge höbbe!'

'Mer jóng! Es ich toen dae fits haaj g'hadj woe det ich nów sóndes mèr riej, den waas ich altied d'n ieëste gewaest. Mer Lom, dae kos e stökske riejen heh jóng! En dae haaj 'ne sprint aan dao zèks te gae teenge. Veurwaat is dae ouch alweer gestoptj?'

'Mer Martin! Ziene blinjenderm toch!'

'Zjust-zjust!'

'De wèts toch det 'r in Langker vanne fits aafveel ómdet 'r zoe mós brake. Getökkig det 'r tóvvallig einen dokter ane aankomst sting en dae bracht hum nao 't hospetaal. Hae haaj verdomme de blinjenderm gespróngen en nog wól d'r diej koers winne!'

'Neet te filme! Mer 't waas gedaon mèr hum, heh? Daonao heet 'r eígelik niks mieë t'r van gebakke!'

'Det zal waal zeen! Hae moch zès waeke neet oppe fits en achtdaag t'rnao waas 'r weer aan 't koerse. En toen heet 'r zich verrèktj! Waat dinks te waal!'

'Zuus t'n hum onnog oeëts?'

'Jao ich kóm hum nog waal ins teengen oppe fits. Wae taffelen allemaol get veur oos gezóndjheid. Mer Lom heet 'r lieëlik tösse gezaete verleje jaor!'

'Ojao?'

'Kanker anen dikken derm! Dae heet godweitwiejlang op intensieve gelaege. Ederein dach det t'r det neet hooldje, mer hae heet 'r zich toch nog fatsoenlik doorgesparteldj!'

Ummer bel-tegood

‘Allee... ich mótt gaon! Kieken of de vrouw de middig klaor heet! Fijn det wae nog ins höbbe kónne kalle van vreuger! Det waas toch eine sjoëenen tied, wa?’

‘Och... ich vinj 't nów vandaag veul sjoëener!’

‘Vandaag?’

‘Jaozeker! Vreuger is doeëd en vandaag laeve wae nog!’

Uurkes aannieë

Maria Scheres, Mestreech
Parel van Wolder

De Grieke wisten 't al...

Meh dat besefde die mennekes nog neet wie ze op hun dreiwielkerkes roonkresde op de stóp. Toch hadde ze in deen tied de unieke weerde vaan verboedering door sport, same mèt hun dageliks tleurke pap binnegekrege.

Die gezelligheid fietsde mèt es de runde vaan Wolder ziech slingerend euver us sjoen parcours heenworstelde. Wie klein ze ouch waore, 't had 'nen depe indrök op hun gemaak. Meh dat waor mier es twie deccenia geleie. Inèns waor 't gedoon gewees. Verkiersdrempels in de Pletzersstraot waore ooneuverkomelike bóbbele gewoorde. E verrees dat bijnao lètterlik pijn deeg, ouch in de rennerswereld.

De inwoeners vaan Wolder, aajd en nui, spraoke nog dèks euver deen tied. Wèts te nog? zagte ze dan mèt spiet in hun stum. Want ederein wèrkde mèt, vrijwèlligers boje ziech aon, 't parcours woort zonder wäörd vrij gemaak. De lui zaote lekker boete of waandelde rond. Maakde e präätsje, kaome nao 't kèrkplein um oonder de klaanke vaan meziek de winnaars te huldige. Ze droonke ziech e pèlske, de kinder späölde en lierde ziech oonderein kinne. E soort integratiefees veur aw en nui inwoeners.

De Grieke wisten 't al...

Meh 't waor neet mie en 't gemis bleef.

Dat stoont in de breek, drei jaor geleie; neet lètterlik wie heibove, meh dudelik tösse de regels door.

Versjtand en sjnelheid: ómgekiert everedig

De driewielerkes hadde ziech beiein gegoejd en hun kinderherinneringe umgeboge mèt de krach vaan hun jöögdig optimisme. Frisse ideeë kaome los. Dit parcours waor te sjoen um neet gefiets te weurde. De jonges beloufde e prachtig, professioneel georganiseerd fles, meh dat kós allein lökke es ederein mèt zouw wèlle wèrke. 'ne Zachte roesj bewoog ziech door 't dorp. Höbs te 't ouch gehuurd..., de runde vaan Wolder... Laangzaam meh zeker ging dee roesj euver in enthousiaste golve. 't Kaom in de gezèt, op de tillevisie. De gaanse fietserswereld begós te broesje: de runde vaan Wolder keump trök!

E paar weke veur de koers woort al volop getraind. Iech zaog ze de Louwberg op goon. Dat is 'ne gemeine huur! De moos flink in de remme zoetot-s te haos stèl steis veurtot-s te dee sjerpe boch nao bove kins pakke. En daan bis te d'r nog neet want d'n eine nao d'n aandere sjerpe boch volg, berg op berg aof. En dat tien, twintig, veertig kier achterein! De moos get in d'ne mars höbbe um dee koers oet te fietse.

Oondertösse ginge de veurbereijinge röstig door. In de week veuraof woorte de lokker in de weeg gevöld mèt veerse asfalt. Op 't kèrkplein kaom 'n groete multifunctioneel tent, die zaoterdagsaovens gebruik woort veur e fles veur ederein, es daank veur de mètwèrking. Zoondags deent ze es podium veur de artieste die optreie - boe e paar devaan zelfs nog mètfietse, en es podium boe de huldiging plaotsvinde. Hèkke woorte neergezat veur de veiligheid vaan kieker en renner. En al de gaanse week wapperde de speciaal gemaakde blauwwitte vlagge aon edere gievel. E feestelik geziech. Dao hong 'n sfeer in de loch vaan gezellige verwachting. En die kaom oet.

D'n daag vaan de runde braok aon. De zon sjeen tot 't 'n sjpats waor. De lui zaote lekker boete op de stóp. Bure had-

Voelè zjweit

de ziech biejein gegoejd en oonder kleurige parasols woorte hepkes en drenkskes gedeild. Aandere hadden 'ne barbeque opgezat. Vaan wied oet d'n umtrèk kaome supporters. De lui waandelde rond, maakde prätötsjes, genote vaan de meziek en spanning, droonke ziech e gleske watdanouch in de tent, oonderwijl de renners ziech 't zweit oet hun lief peersde.

'n Traditie waor in iere herstèld. Wolder is die dreiwielkerkes daankbaar umtot zij de mood höbbe gehad um dit evenemint nui leve in te bloze. De beloftes gedoon in deen iertste breef höbbe ze mier es woer gemaak. Ze höbbe Wolder hunne parel trökgegeve. Chapeau!

Vork ipv versjèt

Miel Vanstreels, Mestreech **Rundsje Melgerland**

WK Valkeberg 1979

Op de Bemelerberg
dansde de frêle
Franse meidskes

miech kichelend
oet hun raad,

eine maan mèt
eine Ayatollahbaard
op eine Gitane

dao heelte ze
neet vaan

Zesdaogse Mestreech 1981

In de Eurohal zaog iech
häöm René Pijnen lancere

om effe later zelf ver-
sjrikkelik hel te demarrere,

Adje, 't idool
vaan alle
Mestreechtenere

Amstel Gold Race 2004

Sfeer preuve, zweitdröppele
sprinkele op 't parkoer,

drek rije ze hei
en vaan miech mage ze
allemaol winne

Oscar, Allessandro,
Paolo, Boogie
en de Peet

allein Davide,
dee linke leipe
plekker

dee moot
iech neet

Vrouwluuj-kinne-d'r-nieks-van men

Leon Frissen, Nirbik

Fitse: ummer extremer vorme

President Kennedy mirkde ins op dat jongluuj neet miè in sjtaot zin ein fatsoenlike 50 mijl binne de 20 oer te laope. Dat waor de aanleiding veur in 1963 in Zitterd de allerièsjte Kennedymars te organisere, 80 kilomaeter - das aevevööl es 50 mijl - door 't Limburgs land. Op mien neugetiènde deeg ich veur d'n derde kièr mèt en waal aan de 'wedsjtried in de mars'. De wedsjtried hilt in das te daen aafsjtand binne 12 oer mos aaflegke. Dat is gein wandele miè, meh sjnelwandle.

't Waor Sjtille Zaoterdig, sjlech waer, nate sjniè... typisch zwao'ne daag dae vilt ónder de categorie 'april doet wat hij wil'. Op 56 kilomaeter, in de buurt van Thorn, sjtinge mien ouwers op mich te wachte. Miene pap reep: 'Dao kómme de ièsjte, dat is gekkewerk'. Hae kós neet zeen dat ich daobie zaot. Ich kaom binne in eine biezónder sjnelle tied: 9½ oer. Es twiède. Van doe aaf waor ich verkoch aan dees vorme van sjport, mèt aafzeen. Ich ging ummer wiejer mèt lang aafsjteng laope en fitse.

'Dom, sjport is dom,' zwa bèn ich opgegreujd in eine waereld dae sjport (nog) tevööl zaog es tiedversjilling. Dat haet te make mèt oos traditie. Intelligente luuj besjouwde 't es verlaore tied. Dat idee is in de laop der jaore waal biegesjteld. Noe kom ich dèkker luuj taeg die taegeneuver mich ein veróntsjudigende houding aannumme. Zie kinne mien 'aafwiking' van vreuger. Mien róndfitse van Mestreech nao Santiago de Compostella, 't beklumme van de Alpe, 't daak van Europa, de Stelvio in Italië, de Pyreneeë, de groate wielerklassiekers... dat vööl extreem fitse kins te hièl good vergelieke mèt politiek. Doe mós taegesjlaeg kinne euver-

Vrouwluujzöksjkes

winne en teleurstellinge neet oetvergreute, neet exploitere. *The winner takes it all. No time for losers.*

Ich hōb vāöl gehad aan die duursjport, aan de wielersjport, veur mien emoties te regulere. 't Irriteert mich dat bie de euverheid sjport is blieve ligke. De mierderheid is neet ech geïnteresseerd. Natuurlik is t'r in deze tied miè aandacht, meh 't blieve *peanuts*. Op de rieksbegreuëting sjteit ei bedraag veur sjport dat te vergelieke is mèt 't transferbedraag dat Real Madrid veur Kaká betaalde. Dao mōtte veer ós deep veur sjame. 't Is pienlik te zeen welke verworvehede van lichamelike opvoeding de lètste jaore zin opgegaeve. De middelbaar sjaole zin vergaev van chips- en marsautomate, van *fast food corners*, meh sjport in de (nao)sjaolse activiteite, ho mèr! 't Sjteit geliek aan minder es ein hangpauze per daag.

Fitse naam bie mich, wie gezag, ummer extremer vorme aan. De veurbereidinge sjtarde in 't veurjaor, nao carnaval, mèt ein waek rōnd Murcia. 't Veurjaorswaer dao neudigde oet om dan al groate tourtochte te make. Ich mós kilomaeters in de bein kriege, zjwoege, hel wirke, aafzeen... De 'Hel van het Noorden' sjting al vreug in 't jaor op 't programma, de keienklassieker nao Roubaix dae in 1896 veur d'n ièsjte kièr verreje woort. Mèt de groate meute - 't zjwaorste verzèt - vlamme in 't bosj van Wallers; neet oetgewoond arrivere in 't *velodrome*: dat waor ein jaorlikse doelsjtelling.

De groate randonneurstochte in de zomer woorte mien groa-te leefde. Begiftig mèt 't virus van d'n Tour de France. In mien jeug waor ich dao al mèt besjmet. Geine daag ging veurbie zōnder op Radio Tour aaf te sjtumme; ièsj Jan Cottaar, daonao Theo Koomen. Om d'n hook woort sjnel ein sjpecial Tourgezèt van De Nieuwe Limburger gególle om de verhaole van daen daag te laeze. De etappes nao Alpe d'Huez, de Nederlandse berg. Cols wie de Madeleine, Galibier, Croix de Fer, Glandon, Izoard of Joux Plane, die

Zaal kirk

ontzag inboezemde bie 'de sjlave van de waeg' die dèks oetgepied aankaoe. De heroïek daovan voelt ich ónder 't laeze.

De etappe op 13 juli 1967 van Marseille nao Carpentras sjteit bie mich 't dudeliks in 't geheuge gegrif. 't Hoagtepunt waor de beklumming van de Mont Ventoux. 't Waor haet, bloodhaet. De karavaan beklom 'de kale berg' vanoet Bédoin. Aan de voot van de berg waor 't 38 grade. Gimonde, Poulidor, Janssen, Pingeon en Simpson sjuddelde aan de baom. Veurbie Chalet Reynard, nog 6 kilomaeter te gaon, mós Simpson losse en ging zjwabberend euver de waeg. *Do or die*, mót door zien gedachte zeen gegange. 'Put me on my bike', waore zien lètste weurd wie hae tot sjtilsjtand kaom taeg de sjteinsjlaag van deze kale puist. Tourarts Dumas probeerde hem te reanimere. Tevergaefs. De tesje van Simpsons trui gaove 2 ampulle pries.

Dit maonlandsjap van de Provence haet mich vanaaf dae bloodhaete daag in juli 1967 neet miè losgelaote. Ièsj intimiderend, omdat hae nao d'n doad van Simpson es boetenmiensjelijk woort gezeen veur coureurs. Meedogenloos veur renners deze aafsjrikwekkende col te laote beklumme, zeker in de verzengende hits van de zomers in de Vaucluse. Meh ouch verleidelik: de leuper d'rheen, door 't mèt lavendel geparfumeerde landsjap, de wiengarde van 't departement achterlaotend, nao Bédoin de sjièm van 't pienbosj in, daonao 't maonlandsjap, veurbie Chalet Reynard. Oeteindelik gaon ich nao jaore 't gevech mèt de berg aan. Nao eine incubatietied van 20 jaor - nao de val van Simpson - sjluup in 1987 de Ventoux-kaorts in mien lief. 't Hoes van eine vrund van mich in de buurt van Forcalquier weurt de oetvalbasis veur miè es 100 fitstochte nao de Mont Ventoux, sjtartend en finishend in Apt, Avignon of Forcalquier. Vanaaf mien ièsjte beklumming via Sault verdwient de kaorts neet miè. Ze weurt heviger, intenser.

Zeemlaer in brook ipv roete mit te wesje

Dan vanoet Bédoin, de zuidelike en bie kinnere de meis aansjpraekende klum. Ich veul mich wie Charly Gaul dae zich door ziene meesterknech Jaap Kersten, oet 't Limburgse Siebengewald, lièt begeleie. 'Gaul kon niet zonder pijn, pijn was zijn motor', sjreef Tim Krabbé op in zien book *De renner*. 39×23 is 't verzèt dat ich dink neudig te hōbbe. Veur de zekerheid ouch 39×26 gemonteerd, ei koffiemeuleke. 't Tèllerke op miene fits lièt heugde, sjnelheid, hartsjlaag en pedaalsjlaeg zeen. Alles vilt mèt, behalve de sjnelheid die nauweliks aan de 12 km per oer kump. In de reigel maak 't door de verzengende zon plekkend asfalt 't neet lichter drop. Ein op de loer ligkend probleem taegedeze cols opfitsend blief euververhitting, sjus wie conditie en laeftied. 'Luisteren naar je lichaam', heisj dat in 't peloton. Ich lèk mich debie neer dat ich neet Peter Winnen heisj. Soms sjiteit eine verdwaalde Franse toerist langs de waeg dae mich aanmoedigt mèt: '*Courage, c'est dur!*'. Dees weurd allein al zörge veur de kriebels én de energie veur d'n top te bedwinge en weer truk te rieje, aafdalend via Maulucéne, truk nao Apt of Avignon. Alweer ein naamloos succes, mèt ein knipoug nao Simpson en Kennedy. Aalweer ein alibi veur in d'n aovend mèt mien familie en vrung Beaumes-de-Venise, Carpentras of Châteuneuf-du-Pape te bezeuke. De fitsers die de 'berg der bergen' hōbbe beklomme weite ouch de culinaire geneugde van de Vaucluse te waardere.

Zich kapot lache óm omafiets